

Ögonhälsoprojekt för shar pei

Utmärkande för hundrasen shar pei är en förtjockad underhud (mucinos) som ger upphov till tunga hudveck och ger rasen dess karaktäristiska utseende men tyvärr också hälso- problem. Tunga hudveck över ögonen hos framför allt unga shar pei-valpar ger inte sällan upphov till skador på hornhinnan. Veterinärer och uppfödare av rasen har nu initierat ett ögonhälsoprojekt med syftet att förbättra hundarnas hud- och ögonstatus.

I en senare artikel redogörs för den forskning som påvisat sambandet mellan mucinos och ett ofta förekommande sjukdomstillstånd hos rasen som kommit att benämnas shar pei-feber.

EYE-TACKING

Orsaken till ögonproblemen för shar pei är en mer eller mindre uttalad mucinos, dvs ansamling i underhuden av mucin som är en geléaktig substans som främst är uppbyggd av hyaluronsyra (Figur 1). Tunga hudveck ovanför ögonen hos framför allt unga shar pei-valpar ger inte sällan upphov till skador på hornhinnan. Det har därför utvecklats en praxis – benämnd eye-tacking – att under en kritisk period med en eller flera suturer fästa upp huden ovanför ögat. Metoden innebär att man med en eller flera suturer ändrar ögonlockets läge för att förhindra retning och skada av hornhinnan. Den medför alltså ingen vävnadsförlust.

En positiv effekt av detta ingrepp kan vidimeras av både uppfödare och veterinärer men den etiska aspekten på både behovet av och genomförandet av

ingreppet har uppmärksammats, bland annat av veterinär Kicki Östensson i SVT 2/07 och i en efterföljande kommentar i samma nummer av tidningen.

De ögonproblem som kan förknippas med mucinotisk underhud utgjorde grunden för det införsel förbud som länge gällde för rasen. De specifika problemen som kan förknippas med detta har också indikerats i anslutning till den genomgång av exteriöra överdrifter som gjorts av Svenska Kennelklubben, tillsammans med SLU och veterinärförbundet under 2008–2009.

För att skapa ett underlag till åtgärder initierades det 2008 i samverkan mellan veterinärer och uppfödare av rasen ett ögonhälsoprojekt med syftet att förbättra hud-/ögonstatus baserat på veterinär bedömning av hud-/ögonstatus hos såväl avelsdjur som valpar.

BAKGRUND

Enligt obekräftade uppgifter från såväl Sverige som andra länder utförs eye-tacking på mellan 25 och 50 procent av alla shar pei-valpar. Ingreppet utförs i regel innan valparna är tre veckor gamla. Det övre ögonlocket ”lyfts” med en eller flera suturer och åtgärden syftar till att ”öppna upp” ännu inte öppnade ögonlockskanter och förhindra retningar av hornhinnan/uppkomsten av hornhinnesår. Ingreppet görs under bedövning och ska därför utföras av veterinär. Det räcker oftast med att suturerna får sitta kvar under några dagar men det händer att proceduren behöver upprepas en eller flera gånger under uppväxten. Trots den omfattning med vilken eye-tacking utförs drabbas såväl valpar som vuxna hundar i stor omfattning av hornhinneskador (Figur 2).

För att utvärdera möjligheter till åtgärder för en begränsning av både

Foto: Eva Herlil

FIGUR 1. Orsaken till ögonproblemen för shar pei är mucinos dvs ansamling i underhuden av mucin, en geléaktig substans som främst är uppbyggd av hyaluronsyra.

ögonskador och behovet av eye-tacking behövs ett bra underlag. Det handlar såväl om uppgifter kring omfattning och utfall av utförda eye-tackningar som kunskaper om sambandet mellan hud-/ögonstatus hos föräldradjur och avkomma. På initiativ av Svenska Kennelklubben (SKK) har en projektgrupp (se Faktaruta 1) med representanter för dess avelskommitté (SKK/AK), Svenska Shar peiklubben (SvSpK) och veterinärmedicinsk/oftalmologisk kompetens utarbetat en projektplan för att ta fram lämpliga åtgärder. Gruppen ska dels utvärdera eventuella samband mellan eye-tacking av avelsdjuren och behovet av eye-tacking hos avkomman, dels sambandet mellan behovet av utförd eye-tacking och senare uppkommet

FIGUR 2. Trots den omfattning med vilken eye-tacking utförs drabbas såväl valpar som vuxna hundar i stor omfattning av hornhinneskador.

PROJEKTETS OLIKA DELAR

Inom projektet ska i så stor utsträckning som möjligt hud-/ögonstatus bedömas/dokumenteras i samband med eye-tacking vid låg ålder, upprepad eller senare utförd eye-tacking, behov av operation för entropion och påvisad ögonskada. Därutöver ska det i samband med uppfödning av shar pei-hundar i Sverige genomföras följande besiktningar på särskilt framtagna intygsblanketter:

1. Samtliga hanhundar och tikar som avses att användas i avel ska i god tid före parning bedömas/besiktigas avseende hud-/ögonstatus.

2. Samtliga valpar i en kull ska bedömas/besiktigas när behov av eye-tacking uppstår, oavsett om det är en eller flera valpar som behöver åtgärdas. Om en tidigare utförd eye-tacking behöver göras om för någon valp i en ännu inte levererad kull är det värdefullt, men inget krav, att kullsyskonen också genomgår en förnyad besiktning. En valp som är tillfälligt sjuk eller svag behöver inte tas med till veterinär tillsammans med övriga i kullen för besiktning inom projektet. Viss dokumentation bör dock finnas även för en sjuk valp och det är därför önskvärt att uppfödaren lämnar en skriftlig redogörelse för ögonstatus, gärna tillsammans med fotodokumentation. Det är även önskvärt att samma veterinär som utfört eye-tacking på en kull också valpbesiktigar den kullen före leverans.

3. Valpbesiktningen för shar pei före leverans utökas med särskild kontroll av ögon/ögonlock med intyg om detta på särskilt framtagna intygsblankett.

INTYG

Vid de olika undersökningstillfällena ska för ändamålet särskilt framtagna besiktningssintyg användas. Intygen ska fyllas i av veterinärer anslutna till projektet. Veterinärer som vill ansluta sig till projektet ombuds kontakta Karin Drotz, karin.drotz@skk.se, SKK, för mer information. Hundens identitet ska kontrolleras och såväl veterinär som djurägare ska underteckna aktuellt intyg vid undersökningstillfället. För att säkerställa valparnas identitet vid undersökning är det önskvärt att ID-märkning kan ske så snart någon i kullen behöver eye-tacking

Foto: EVA HERTIL

- behov av operation av ögonlockskanten (på grund av entropion eller ektropion). Hud-/ögonstatus hos shar peihundar ska bedömas av de veterinärer som genom särskild kompetensutveckling för ändamålet ingår i projektets veterinärgrupp.

PROJEKTMÖTEN

I maj 2009 inbjöd projektgruppen till ett möte på Hallands djursjukhus med representanter för "Ögonpanelen" och andra veterinärer som enligt uppgifter från rasklubben visat intresse för rasen och utför eye-tacking. 14 veterinärer deltog varav sex ingår i den svenska Ögonpanelen. Till mötet hade även inbjudits uppfödare med hundar av rasen i olika åldrar.

Under mötet undersöktes tio vuxna hundar och åtta valpar med avseende på förekomst av entropion, hudtjocklek, hudveck i pannan m m. För bedömning av de hundar som fanns på plats använde deltagande veterinärer de förslag till besiktningssprotokoll som hade tagits fram inför mötet. Det konstaterades att veterinärerna bedömde veckbildning

och hudtjocklek ganska likartat, men att gränsfall till entropion var svårbedömda. Tre hundar togs ut igen och samtliga veterinärer bedömde då att ingen av hundarna hade entropion. Värdet av fotodokumentation diskuterades, sannolikt kan detta vara till stor hjälp vid bedömning av graden av "pannveck" etc. Det framkom även att en kutimeter kan vara ett bra verktyg för att mäta hudtjockleken.

FAKTARUTA 1

Medlemmar i projektgruppen ögonhälsa för shar pei

Karin Drotz (SKK/AK)
Anna Thorsjö (SvSpK)
Elisabeth Kömüves (SvSpK)
Lena Pedersen (SvSpK)
Christopher Martinsen (ordf Ögonpanelen)
Åke Hedhammar (SLU och SKKs veterinärmedicinska rådgivare)

och senast i anslutning till besiktning vid försäljning/överlåtelse. Intyg och anvisningar finns på www.skk.se alternativt www.sharpeiklubben.se. Ifyllda besiktningssintyg skickas till: Projekt Ögonhälsa Shar pei c/o veterinär Christopher Martinsen (se adress i slutet av denna artikel) som ansvarar för sammanställningen.

BEDÖMNING

Veterinär som ingår i projektet förväntas bedöma veckbildning och hudtjocklek likartat genom att följa projektets anvisningar. Under besiktning kan fotodokumentation förekomma.

Faktorer som kan påverka bedömningen

Det är svårare att bedöma valpar än vuxna hundar. De har fler veck och rynkor och rör sig mer (Figur 3). Det är viktigt att valpar besiktigas vid ungefär samma ålder eftersom de kan bli rynkigare fram till ca fyra till sex månaders ålder. Därefter blir valpens hud slätare igen.

Enligt uppgift från uppfödare i rasen kan vissa tikar svullna runt ögonen vid löpning med följd att ögat rinner. Avelstikar rekommenderas därmed att besiktigas i god tid innan löp.

Gränsfall till entropion kan vara svårbedömda. Hundar inom rasen kan ha djupt liggande ögon och dessutom vara känsliga för beröring runt ögat. Veterinären bör därmed först studera ögat utan att röra vid hunden.

Kostnader

Uppfödaren står själv för kostnaden för ordinarie valpbesiktning, för utförd eye-tacking och för resor till och från veterinären. Kostnader som tillkommer genom utökade krav på besiktning av avelsdjur, besiktning av hel valpkull när någon valp behöver eye-tacking samt utökad besiktning av valpkull vid leverans betalas med projektmedel. Veterinären debiterar SKK de utökade kostnaderna.

PROJEKTETS GENOMFÖRANDE OCH KONSEKVENSER

Projektet avses kunna påbörjas så snart anvisningar och besiktningssintyg finns

FOTO: NIKOLAY TITOV

FIGUR 3. Det är svårare att bedöma valpar än vuxna hundar. De har fler veck och rynkor och rör sig mer.

tillgängliga (Figur 4). Alternativet till de föreslagna åtgärderna är ett omedelbart förbud mot eye-tacking med hänvisning till såväl SKKs grundregler som svensk djurskyddslagstiftning.

Uppfödare

För uppfödarna gäller att det under den tid som projektet pågår är tillåtet att eye-tacking utförs och dokumenteras av den för ändamålet avsedda gruppen veteri- ➤

FOTO: ULRIKA WAHREH

FIGUR 4. Målet med projektet är bland annat att stimulera avel av shar pei-hundar med mindre hudveck som denna så kallade "bone mouth", hunden Sonya.

- närer. Det är därför av största vikt att uppfödarna solidariskt och mangrant ställer upp på de föreslagna åtgärderna. All annan "manipulering" av huden strider mot såväl djurskyddslagstiftningen som SKKs grundregler och kommer att beivras. Det är också angeläget att de uppfödare/hundägare som använder utländskt, icke svenskäkt avelsdjur eller som importerar en shar pei tar reda på om eye-tacking är utförd på den aktuella hunden och dess föräldradjur.

Veterinärkåren

Det är viktigt att samtliga veterinärer som kommer i kontakt med shar pei-hundar i samband med eye-tacking, besiktning inför överlåtelse eller inför avel känner till detta ögonhälsoprojekt för hundrasen. Som praktiserande veterinär bör man hänvisa till de veterinärer som förklarat sig villiga att delta i projektet (se Faktaruta 2) alternativt kon-

takta christopher@nasumvet.nu eller karin.drotz@skk.se för anvisningar.

UPPFÖLJNING

En preliminär utvärdering av projektet beräknas kunna genomföras när minst 30 avelsdjur och 100 valpar har undersökts. Övrig information gällande eye-tacking och ögonlocksoperationer på hundar av rasen shar pei som kommer

till gruppens kändedom under tidsperioden kommer också att ingå i projektutvärderingen.

---

*ÅKE HEDHAMMAR, leg veterinär, VMD, professor, Institutionen för Kliniska Vetenskaper, SLU, Box 7052, 750 07 Uppsala.
CHRISTOPHER MARTINSEN, leg veterinär, Oretorpsvägen 151-31, 295 94 Näsåm.

FAKTARUTA 2

Veterinärer som medverkar i ögonhälsoprojektet för shar pei

Ingemar Bergdahl	Göran Lundmark	Nils Wallin Håkansson
Piotr Buczek	Christopher Martinsen	Agnetha Weidman
Inger Carlsson	Ursula Nord Bjerselius	Gunnar Welin
Eva Hertil	Bengt Orre	Kristina Widmark
Inger Jansson	Titti Sjödahl-Essén	
Andrej Kaminski	Fredrik Stålberg	